

Nr 145.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dispositionen av överskottsmedel från statens krigsförsäkringsnämnds verksamhet; given Stockholms slott den 7 mars 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Under åren 1939—1946 meddelade staten transportförsäkring mot krigsrisk m. m. Försäkringsrörelsen, som handhades av statens krigsförsäkringsnämnd, är i stort sett avvecklad. Nämndens nu disponibla överskott uppgår till ca 294 miljoner kronor. Av detta belopp böra 10 miljoner kronor anvisas till handelsflottans välfärdsfond för anordnande av sjöfartshotell m. m. samt 2 miljoner kronor disponeras för andra sjöfartsändamål, bl. a. anskaffande av snabbgående undsättningsbåtar till det svenska sjöräddningsväsendet. Sedan visst belopp avsatts för pensioner och gratifikation åt anställda hos krigsförsäkringsnämnden, bör det återstående överskottet användas för att nedbringa statsskulden.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga om *dispositionen av överskottsmedel från statens krigsförsäkringsnämnds verksamhet* samt anför därvid följande.

Den statliga krigsförsäkringen.

Redan under första världskriget vidtog statsmakterna åtgärder för att bereda sjöfarten erforderligt försäkringsskydd. Efter bemyndigande av 1914 års senare lagtima riksdag utfärdade Kungl. Maj:t den 17 augusti 1914 en förordning om statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara samt tillsatte samma dag statens krigsförsäkringskommission för att handha hit-hörande uppgifter. När kommissionen upphörde 1919, redovisade den ett överskott av ca 41 miljoner kronor. Motioner med yrkande att överskottsmedlen skulle disponeras för särskilda med sjöfartsnäringen sammanhängande ändamål lämnades av 1921 års riksdag utan bifall. I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t togs överskottet i stället i anspråk för att täcka förluster på andra kristidskommissioners verksamhet.

För att förbereda en ny statlig verksamhet på detta område förelade Kungl. Maj:t 1939 års riksdag (prop. nr 10) förslag till lag om statlig krigsförsäkring m. m. Riksdagen biföll förslaget, och lagen utfärdades den 10 mars 1939 (nr 68, senast ändrad 1942: 369). Enligt 1 § av denna lag må av staten — såframt Konungen därom förordnar — vid krig, krigsfara eller eljest av krig föranledda utomordentliga förhållanden meddelas transportförsäkring mot krigsrisk eller eljest mot risk att egendomen lägges under embargo, uppbibras etc. Genom kungörelse den 3 september 1939 (nr 597) meddelades sådant förordnande första gången. Det förnyades sedermera och gällde t. o. m. utgången av år 1946 (kung. den 13 december 1946, nr 752). Denna försäkringsrörelse handhades av statens krigsförsäkringsnämnd. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 juni 1948 upphörde nämndens verksamhet med utgången av nämnda månad. Samtidigt uppdrog Kungl.

Maj:t åt tre personer att i egenskap av likvidatorer fortsätta avvecklingen av kvarvarande rörelse. Detta arbete beräknas vara i huvudsak avslutat till den 1 april 1952.

Per den 30 september 1951 utvisar nämndens verksamhet ett överskott av i runt tal 304,3 miljoner kronor. Det angivna överskottet har till en mindre del redan tagits i anspråk för särskilda ändamål. Sedan 1946 års riksdag (prop. nr 350, utr. utsk. utl. nr 12, skr. nr 492) bemyndigat Kungl. Maj:t att disponera vissa belopp för reglering av sådana svenska fordringsanspråk mot Sovjetunionen, som uppkommit i samband med Estlands, Lettlands och Litauens anslutning till nämnda land, ha för detta ändamål till statsverket inbetalts 8,4 miljoner kronor. Härjämte ha av nämndens medel innehållits ca 150 000 kronor till vissa hjälpåtgärder för svenskar, som under sista världskriget varit bosatta i Tyskland (prop. 1950: 197). Likvidatorerna framhålla (skr. 3/1 1952), att vid utgången av år 1951 kaskoärendena (försäkring av fartyg resp. andra rederiintressen) praktiskt taget voro avvecklade, medan ett mindre antal haverier kvarstodo oreglerade. Likvidatorerna ha beräknat sammanlagt ca 1,5 miljon kronor för oreglerade ärenden. Det tillgängliga överskottet kan alltså beräknas till $(304,3 - 10,05 =) 294,25$ miljoner kronor. Å kaskoförsäkringen har överskottet uppgått till ca 131,4 miljoner kronor och å varuförsäkringen till ca 131,9 miljoner kronor. Övriga rörelsegrenar inklusive räntor ha givit ett överskott av sammanlagt ca 41 miljoner kronor. Med säkerhet kan fastställas att av överskottet å kaskoförsäkringen ca 100 miljoner kronor falla å fartyg i främmande fart, för vilka premierna sålunda, i varje fall indirekt, inbetalts av utlandet. Av överskottet å varuförsäkringen härröra ca 80 miljoner kronor av återvinningar i haveriärenden, i allt väsentligt från utlandet, medan ca 30—40 miljoner kronor hänföra sig till försäkring av exportgoods, för vilken kostnaderna betalats av utlandet. Den del av överskottet, som uppkommit vid fraktfart utanför spärren och som sålunda icke belastat det svenska folkhushållet, överstiger alltså 200 miljoner kronor.

Likvidatorerna ha (skr. 16/1 1951) hemställt, att pension måtte tillerkännas tre befattningshavare hos krigsförsäkringsnämnden. Statskontoret anförde i utlåtande häröver, att ämbetsverket icke hade något att erinra mot att två av dessa vid anställningens upphörande erhålla pension. Kostnaderna härför borde bestridas av nämndens överskottsmedel genom att ett belopp, motsvarande kapitalvärdet av pensionerna, inbetalades till civila pensionsfonden. Den tredje tjänstemannen, som icke varit anställd lika lång tid, borde erhålla en gratifikation. — Kungl. Maj:t har den 7 december 1951 meddelat beslut om pension åt förstnämnda båda befattningshavare.

I detta sammanhang må nämnas att 1951 års riksdag (bankoutsk. utl. nr 10, skr. nr 171) i anledning av väckta motioner angående avveckling av s. k. clearingkassor m. m. understrukit angelägenheten av att en slutlig reglering kom till stånd av de frågor, som sammanhängde med clearingkassornas och därmed jämförliga inrättningars verksamhet.

Framställningar om bidrag av krigsförsäkringsnämndens överskott.

Ett flertal framställningar har under åren 1945—52 gjorts om understöd av krigsförsäkringsnämndens överskottsmedel. Sålunda har Sveriges redareförening, Svenska sjöfolksförbundet, Svenska maskinbefälsförbundet, Sveriges fartygsbefälsförening och Svenska stewartsföreningen (gemensam skr. 11/10 1946) framhållit, att det måste anses synnerligen rimligt, att en stor del av överskottsmedlen anvisas för sjöfartsändamål, i främsta rummet för att främja sjöfolkets sociala välfärd. En liknande framställning har avgivits av 1946 års sjömanskommitté. Vidare har Svenska sällskapet för räddning af skeppsbrutne — Sjöräddningssällskapet — hemställt (skr. 21/4 1948) om medel för anskaffande och drift av ett lämpligt antal snabba undsättningsbåtar.

Härutöver har ett antal framställningar gjorts om bidrag för andra med sjöfarten och dess sociala problem sammanhängande ändamål. Beträffande dessa framställningar — varav en del behandlats i annat sammanhang eller eljest numera saknar aktualitet — torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Med anledning av de framställningar, som gjorts om att disponera vissa medel av krigsförsäkringsnämndens överskott för välfärdsanordningar för sjöfolk, torde här få lämnas en redogörelse för åtgärder, vilka vidtagits på detta område efter det att berörda framställningar avgivits.

1946 års sjömanskommitté avgav 1947 ett betänkande angående välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn (SOU 1947: 29). De dittillsvarande sjömanshemmen — i Sverige 10 — borde enligt kommittén få karaktären av verkliga hotell. I femton svenska hamnar samt i Antwerpen, Rotterdam, London, New York och San Francisco förelåg framträdande behov av sådana hotell. Läs- och skrivrummen för sjömän borde moderniseras och få ökad prägel av klubbrum; sådana borde finnas i ett flertal svenska och utländska hamnar. Kommittén framhöll, att de omfattande sociala välfärdsåtgärder, som statsmakterna vidtagit för arbetare och anställda i land, icke i nämnvärd grad kunnat utnyttjas av sjöfolket. Det vore därför angeläget att i olika avseenden motsvarande förmåner bereddes sjöfolket, t. ex. genom en förbättring av välfärdsanordningarna i hamnarna. Kommittén beräknade medelsbehovet för nyanläggning och modernisering av sjöfartshotell och klubbrum m. m. i Sverige och utlandet under den närmaste femårsperioden till 8 miljoner kronor och förordade inrättandet av en fond å nämnda belopp. I detta sammanhang pekade kommittén på de medel som uppkommit genom krigsförsäkringsnämndens verksamhet. Härutöver erfordrades årliga driftsbidrag.

Kommitténs förslag förelades 1948 års riksdag genom proposition nr 174. Dåvarande chefen för handelsdepartementet erinrade om att sjöfolkets behov av välfärdsanordningar dittills i huvudsak tillgodosetts genom insatser från enskilt håll. Anordningarna voro genomsnittligt icke av den kvalitet

och den omfattning, som sjöfolket med hänsyn till yrkets betydelse och påfrestningar ägde rätt att kräva. Staten borde nu taga ett ökat ansvar för välfärdsanordningarna för sjöfolk i hamn. Tills vidare borde staten dock icke driva några välfärdsinrättningar utan dessa borde alltjämt vara kommunala eller skötas av föreningar och sammanslutningar. Rådande läge gjorde det nödvändigt att låta utbyggnaden ske långsammare än som i och för sig vore önskvärt. Då frågan hur krigsförsäkringsmedlen skulle disponeras icke kunde lösas i detta sammanhang, borde de medel, som anvisades för välfärdsarbetet, avsättas till en särskild fond, benämnd handelsflottans välfärdsfond. Departementschefen förordade, att för budgetåret 1948/49 300 000 kronor skulle anvisas till fonden för nya byggnadsföretag, tomtköp och andra större investeringar. Däremot borde underhålls- och driftskostnader, smärre investeringar och andra utgifter, som mera ägde karaktär av löpande kostnader, bestridas genom särskilda bidrag med 8 öre per dag och sjöman, varav 4 öre skulle erläggas av staten, 2 öre av redaren och 2 öre av sjömannen. Även dessa bidrag borde avsättas till nyssnämnda fond. För att samordna och leda verksamheten borde i enlighet med kommitténs förslag inrättas ett statligt samarbetsorgan, kallat handelsflottans välfärdsråd.

Riksdagen uttalade (sammansatt stats- och andra lagutskotts utl. nr 2, skr. nr 428), att det — även bortsett från rådande ekonomiska läge — vore välbetänkt att tills vidare iakttaga en viss återhållsamhet vid förverkligandet av sjömanskommitténs program, till dess att tillräcklig erfarenhet vunnits av detta delvis efter nya principer bedrivna välfärdsarbete. Riksdagen biföll de av Kungl. Maj:t i propositionen framlagda förslagen. — Sjömannens och redarnas avgiftsplikt har reglerats i lagen den 30 juni 1948 (nr 495, ändr. 1950: 344) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn. Handelsflottans välfärdsråd bildades 1948.

Anslaget till avsättning till handelsflottans välfärdsfond uppfördes för ettvarvt av budgetåren 1948/49—1950/51 med 450 000 kronor samt för innevarande budgetår (statsliggaren s. 894) med 380 000 kronor. Härav anvisades till investeringsändamål för varje budgetår under perioden 1948/49—1950/51 300 000 kronor samt för nu löpande budgetår 200 000 kronor. För budgetåret 1952/53 har i statsverkspropositionen (X ht, s. 120) beräknats 480 000 kronor, varav för investeringsändamål 200 000 kronor. Efter tillstånd av Kungl. Maj:t skall dock statens bidrag till löpande utgifter kunna få användas även för investeringar.

Handelsflottans välfärdsråd har angående behovet av medel för uppförande av sjöfartshotell anfört (PM 20/11 1951 o. 29/1 1952) i huvudsak följande. I New York har ett svenskt sjöfartshotell numera uppförts. I Antwerpen torde välfärdsråden i Danmark, Norge och Sverige gemensamt komma att hyra två våningar i ett planerat belgiskt sjöfartshotell. Engångskostnaderna för hotellfrågans lösning där synas icke behöva överstiga 100 000 kronor. Vad beträffar inkvarteringsmöjligheterna i svenska hamnstäder föreligga på flera håll sådana förhållanden att förbättringar ofördröjligen måste vidtagas. I Stockholm tvingas sjöfolk ofta att vistas utomhus natte-

tid av brist på hotellrum, och den förläggning, som ordnas vid sjömanshemmen i Stockholm och Malmö, är icke heller av den standard, som bör erbjudas en sjöman när han vistas i land för vila och rekreation. Sjömännens inkvarteringsfråga har uppmärksamrats också i ett flertal andra städer. I Kalmar föreligga fullt utarbetade ritningar och kostnadsförslag för ett nytt sjöfartshotell, och kommunala utredningar pågå rörande lösningen av hotellfrågan i Hälsingborg, Gävle, Sundsvall, Norrköping, Oxelösund, Västerås, Oskarshamn, Karlshamn och Uddevalla. För ett sjöfartshotell i Malmö har tomt anvisats av Malmö stad. I nuvarande kostnadsläge torde det statliga bidrag, som erfordras för att sistnämnda hotell skall kunna förverkligas, uppgå till ca 800 000 kronor. För den synnerligen angelägna lösningen av hotellfrågan i Stockholm beräknas ett statligt anslag av 1 200 000 kronor. Av de övriga i Sverige planerade hotellen bör åtminstone hälften komma till utförande under den närmaste femårsperioden. Valfördrådet beräknar sålunda, att bidrag erfordras för fem medelstora sjöfartshotell med i genomsnitt 500 000 kronor för varje hotell. För uppförande av sjöfartshotell i Sverige och i utlandet skulle sålunda under perioden 1952—1956 erfordras ett sammanlagt belopp av 4,6 miljoner kronor. Det totala investeringsbehovet torde enligt rådet uppgå till en dubbelt så stor summa, men i nuvarande läge föreslås en begränsning av de statliga anslagen för sjöfartshotellen till nyssnämnda belopp, 4,6 miljoner kronor, under den närmaste femårsperioden.

Vidare bör här lämnas en närmare redogörelse för den av *Sjöräddnings-sällskapet* gjorda framställningen. Sällskapet framhåller inledningsvis, att det svenska sjöräddningsväsendet genom ordnat samarbete mellan alla berörda institutioner fått en betydande effektivitet. De motorlivbåtar, som finnas vid livräddningsstationerna, ha emellertid konstruerats för att kunna gå ut i alla väder, varför kravet på hastighet måst eftersättas. Båtarna göra således blott ca 8—9 knop. Snabba undsättningsbåtar — flottans motor-torpedbåtar — finnas tillgängliga blott i fredstid och under en del av året samt på ett fåtal platser, vilket är en svaghet i räddningsorganisationen. Om snabbgående undsättningsbåtar stå till buds, kunna dessa bistå vid flyghaverier till sjöss, transportera sjuka och skadade och i övrigt lämna all slags undsättning till sjöss samt inom kustområdena. Efter överenskom-melse med tullverket skulle de eventuellt kunna användas av kustbevakningen vid särskilda expeditioner. Under krig böra de tjänstgöra som sjöambulanser. Sällskapet anser, att behov i och för sig föreligger av ett tiotal sådana båtar på olika platser vid kusterna, men förordar, att dessa anskaffas successivt. För att kunna utprova båttyp och maskineri böra dock ett par båtar snarast inköpas.

Sällskapet hade under hand inhämtat yttranden från vissa myndigheter angående den ifrågasatta anskaffningen av snabba räddningsbåtar. *Luftfartsstyrelsen* uttalade, att det för den civila luftfarten framstod som ett starkt önskemål, att dylika fartyg anskaffades. *Chefen för flygvapnet* fram-

höll, att det för flygvapnet var synnerligen önskvärt med ett tillskott av båtar, som voro lämpade för efterforskning och undsättning av nödställda flygplansbesättningar. Erfarenheterna utomlands hade visat att båtar av angiven typ i samverkan med flygplan avsevärt ökade flygräddningstjänstens effektivitet. *Chefen för marinen* underströk, att ifrågavarande båtar syntes kunna bli av värde, inte minst under beredskap och krig. Anskaffande av dylika båtar tillstyrktes även av bl. a. *försvarets sjukvårdsförvaltning, landstingsdirektören i Stockholms län* samt *Svenska röda korset*.

Utlåtanden i ärendet ha vidare avgivits till Kungl. Maj:t av lotsstyrelsen och kommerskollegium. *Lotsstyrelsen* anför att sällskapets framställning i första hand avser att tillgodose luftfartens behov av ett livräddningsväsende till sjöss. Om medel härför skola anvisas, böra den civila och militära luftfartens anslag tagas i anspråk.

Kommerskollegium upplyser att för flygvapnets räkning under år 1950 anskaffats tre sjöräddningsbåtar, avsedda för användning vid flyghaveri. Med anledning av vad lotsstyrelsen anfört därom i sitt nyssnämnda utlåtande har kollegium från luftfartsstyrelsen och chefen för flygvapnet inhämtat, att av dessa myndigheter disponerade anslag icke syntes böra användas för anskaffande av de i sällskapets framställning angivna båtarna. För egen del finner kommerskollegium det önskvärt, att tillfälle beredes sjöräddningsväsendet att med hjälp av tre snabbgående båtar närmare utröna användbarheten av dylika farkoster i räddningstjänsten, innan åtgärder vidtagas för förverkligandet av en mera omfattande plan. Ämbetsverket — som förordar att marinförvaltningens sakkunskap anlitas för bedömande av båtarnas konstruktion och utförande — anser att kostnaderna med hänsyn till ändamålet lämpligen böra bestridas ur krigsförsäkringsnämndens överskottsmedel; sjöräddningssällskapet bör få handha driften av båtarna.

Sjöräddningssällskapet har i skrivelse den 20 februari 1951 i annat sammanhang berört spørgsmålet om anskaffande av snabba undsättningsbåtar. Sällskapet har därvid såsom ett särskilt önskemål framhållit, att de båda stora skärgårdsområdena utanför Stockholm och Göteborg samt även södra Skånekusten finge bevakning med hjälp av dylika båtar. Den totala kostnaden för tre båtar beräknas till 2,5 miljoner kronor, varav 1,3 miljon kronor för en fond för täckande av kostnaderna för underhåll och drift m. m.

Departementschefen.

Under det första världskriget var den enskilda försäkringsverksamheten i Sverige otillräcklig för att bereda sjöfarten ett erforderligt försäkringskydd. Staten meddelade därför sjöförsäkring mot krigsfara. Ehuru de enskilda försäkringsbolagen i slutet av 1930-talet voro väsentligt bättre rustade att möta stora risker, ansågs det välbetänkt att 1939 genom särskild lagstiftning om statlig krigsförsäkring förbereda ett eventuellt förnyat statligt stöd. Detta kom till stånd samma år vid det andra världskrigets utbrott. Det hade givetvis främst betydelse för sjöfarten men omfattade denna gång också annan transportförsäkring ävensom återförsäkring. Den statliga för-

säkringsverksamheten, som handhades av statens krigsförsäkringsnämnd, upphörde med utgången av år 1946.

De likvidatorer, åt vilka uppdragits att fullfölja avvecklingen av krigsförsäkringsnämndens rörelse, ha nu anmält, att uppdraget i huvudsak slutförts. Endast ett fåtal ärenden, som gälla förhållandevis små belopp, äro ännu icke färdigbehandlade. Föregående års riksdag underströk angelägenheten av att en slutlig reglering kom till stånd av de spörsmål som sammanhänge med bl. a. krigsförsäkringsnämndens verksamhet. Det har därför syntts lämpligt, att frågan om dispositionen av nämndens överskottsmedel nu förelägges riksdagen.

Det överskott, som uppkommit i krigsförsäkringsnämndens verksamhet, uppgår till ett betydande belopp, ca 304 miljoner kronor. Härav ha i runt tal 10 miljoner kronor redan tidigare tagits i anspråk eller avsatts för särskilda ändamål; det återstående överskottet uppgår sålunda till ca 294 miljoner kronor. De premieavgifter, som erlagts för krigsförsäkring, ha icke stannat på sjöfartsnärings utan i sista hand burits av konsumenterna genom högre varupriser. Som framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen, har huvuddelen av överskottet eller över 200 miljoner kronor influtit vid fraktfart mellan främmande hamnar eller för exportgoods, för vilket kostnaderna betalats av utlandet, medan icke fullt 100 miljoner kronor torde ha belastat konsumenter i Sverige. Överskottsmedlen äro således icke av den karaktär, att de i sin helhet böra reserveras för speciella ändamål, som kunna anses sammanhänga med deras ursprung. Jag förordar därför, att huvuddelen av överskottet tillföres riksgäldskontoret att användas för nedbringande av statsskulden.

Å andra sidan föreligger givetvis ett visst samband mellan krigsförsäkringsmedlen och sjöfartsnärings. Under synnerligen svåra förhållanden och med kännbara förluster gjorde den svenska handelsflottan under krigsåren en betydelsefull och för den svenska folkförsörjningen avgörande insats. Med hänsyn härtill är det enligt min uppfattning både naturligt och önskvärt, att en viss del av det överskott, som uppstått vid transportförsäkring å svenska fartyg, användes för särskilda sjöfartsändamål, vilka eljest icke alls eller blott i otillräcklig mån tillgodoses genom anslag å riksstaten. Åtskilliga framställningar ha också ingivits i detta syfte, ehuru somliga nu äro inaktuella eller eljest av den art, att bidrag icke böra utgå av här ifrågasvarande medel. I nuvarande läge synes en särskild medelstildelning i första hand kunna komma i fråga för välfärdsanordningar för sjöfolk. Även spörsmålet om en förbättring av sjöräddningsväsendet bör i detta sammanhang beaktas.

Vid remissbehandlingen av sjömanskommitténs år 1947 avlämnade betänkande angående välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn vitsordades behovet av sjöfartshotell och klubbrum m. m. i den omfattning kommittén föreslagit. Dåvarande chefen för handelsdepartementet framhöll 1948, att frågan om dispositionen av krigsförsäkringsmedlen icke kunde lösas i det sammanhanget. Av ekonomiska skäl var det nödvändigt att låta utbyggnad

den av välfärdsanordningarna ske i långsammare takt än vad kommittén föreslagit och i och för sig vore önskvärt. Riksdagen betonade, att man borde avvakta erfarenheterna av det efter delvis nya principer bedrivna välfärdsarbetet.

Den verksamhet, som under ledning av handelsflottans välfärdsråd sedan 1948 pågått för att förbättra förhållandena för den ombordanställda arbetskraften, har varit av stor betydelse. På grundval av de vunna erfarenheterna torde en utbyggnad av verksamheten nu böra komma till stånd. En sådan utbyggnad har också visat sig önskvärd; behovet av framför allt sjöfartshotell för det sjöfolk, som i svenska hamnar avvaktar nya anställningar, har blivit alltmer påtagligt. De statsbidrag, som beräknas vara erforderliga under den närmaste femårsperioden för att genomföra det nu aktuella byggnadsprogrammet för sjöfartshotell, ha av handelsflottans välfärdsråd angivits till minst 4,6 miljoner kronor. Den del av anslaget till handelsflottans välfärdsfond, som avsetts för investeringar, har under ett vart av budgetåren 1948/49—1950/51 uppgått till 300 000 kronor, är innevarande budgetår 200 000 kronor och har för budgetåret 1952/53 föreslagits till likaledes 200 000 kronor. Möjligheterna att med en anslagstilldelning av denna storleksordning inom rimlig tid tillgodose behovet av sjöfartshotell äro självfallet synnerligen begränsade. Jag anser därför lämpligt, att vissa av krigsförsäkringsnämndens medel nu överföras till handelsflottans välfärdsfond. Med hänsyn till det nyss angivna medelsbehovet samt till att ytterligare välfärdsanordningar inom den närmaste tiden kunna visa sig erforderliga, bör fonden för den närmaste tioårsperioden tillföras tio miljoner kronor. Av nämnda belopp torde under ett vart av budgetåren 1952/53—1961/62 få disponeras ca en miljon kronor för investeringsändamål. Därest denna summa icke helt tages i anspråk under ett budgetår, böra återstående medel få utnyttjas under följande budgetår utöver eljest beräknat belopp. Vid bifall till detta förslag torde fr. o. m. budgetåret 1953/54 och tills vidare under sammanlagt tio år särskilda medel för investeringsändamål icke böra beräknas å riksstaten under anslaget till avsättning till handelsflottans välfärdsfond. Statsbidraget till löpande utgifter bör däremot utgå enligt oförändrade grunder. I likhet med vad som gäller f. n. torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag från handelsflottans välfärdsråd besluta till vilka välfärdsanordningar medlen skola användas.

Frågan om åtgärder för att effektivisera livräddningsväsendet till sjöss och kustbevakningen har i anledning av väckta motioner och framställd interpellation behandlats av de senaste årens riksdagar (statsutsk. utl. 1949: 162 o. 1950: 57, r. skr. 1950: 110, interpellation vid höstsessionen 1950, statsutsk. utl. 1951: 65). Statsutskottet erinrade 1951, att det här var fråga om ett mycket svårbemästrat problem, och förutsatte, att man vid en inom handelsdepartementet pågående utredning på detta område prövade alla tänkbara utvägar i syfte att åstadkomma största möjliga förbättring av vårt livräddningsväsen. De hittills gjorda undersökningarna utvisa bl. a. att en förstärkning av de materiella resurserna, främst tillgången på livräddnings-

båtar, är önskvärd. Jag förordar därför, att av krigsförsäkringsnämndens överskottsmedel två miljoner kronor avsättas till en särskild diversemedelsfond, som skall disponeras för effektivisering av sjöräddningsväsendet och därmed jämställda ändamål. Beloppet bör bl. a. kunna tagas i anspråk för anskaffning av snabbgående undsättningsbåtar. Härigenom torde erfarenheter kunna vinnas till gagn för den fortsatta prövningen av sjöräddningsväsendets lämpliga utformning. Den föreslagna fonden torde få disponeras efter Kungl. Maj:ts bestämmande och förvaltas av statskontoret.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 7 december 1951 skola två befattningshavare hos krigsförsäkringsnämnden erhålla årlig pension. I anslutning härtill föreslår jag, att av nämndens överskottsmedel till civila pensionsfonden överföres ett belopp, motsvarande det kapitaliserade värdet av nämnda pensioner eller ca 100 000 kronor. Vidare förordar jag, att av överskottsmedlen utbetalas gratifikation med högst 2 500 kronor till en tjänsteman hos nämnden, som icke kommer i åtnjutande av pension.

Det återstående överskottet bör enligt vad jag nyss föreslagit användas för att nedbringa statsskulden. En mindre del torde dock alltså böra stå till likvidatorernas förfogande för bestridande av eventuellt uppkommande utgifter. Vad som ej åtgår för dylika utgifter liksom de ytterligare överskottsmedel, vilka möjligen kunna inflyta, böra — när alla ärenden blivit helt slutförda — ävenledes utnyttjas för statsskuldsmortering.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att statens krigsförsäkringsnämnds överskottsmedel må användas enligt av mig i det föregående framlagt förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bengt Augustinsson.